UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

5 päivänä huhtikuuta 2011 *

Asiassa C-424/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (Kreikka) on esittänyt 29.6.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.10.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Christina Ioanni Toki

vastaan

Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann (esittelevä tuomari), J.-J. Kasel ja D. Šváby sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis, M. Safjan ja M. Berger,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.10.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Christina Ioanni Toki, edustajanaan dikigoros T. Georgopoulos,

– Kreikan hallitus, asiamiehenään E. Skandalou,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Zavvos ja H. Støvlbæk,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.11.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL

1989, L 19, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/19/EY (EYVL L 206, s. 1; jäljempänä direktiivi 89/48), 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan tulkintaa.

2 Pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Christina Ioanni Toki, joka on hankkinut ympäristötekniikan alan pätevyyden Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja vastaajana Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton (opetus- ja uskontoasioiden ministeri) ja joka koskee Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsisin (korkeakouluopinnoista saatujen todistusten ammatillisen vastaavuuden tunnustamisesta vastaava lautakunta) päätöksiä, joilla häneltä oli evätty oikeus aloittaa ympäristöinsinöörin ammatin harjoittaminen Kreikassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

3 Direktiivin 89/48 kolmannen ja neljännen perustelukappaleen mukaan direktiivin tarkoituksena on toteuttaa korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskeva yleinen järjestelmä, jolla pyritään antamaan unionin jäsenvaltioiden kansalaisille mahdollisuus harjoittaa sitä ammattitoimintaa, joka vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää keskiasteen jälkeistä koulutusta, edellyttäen, että heillä on tähän toimintaan kelpoisuuden antava, vähintään kolmivuotista koulutusta edellyttävä toisessa jäsenvaltiossa annettu tutkintotodistus.

4 Direktiivin viidennen ja kymmenennen perustelukappaleen mukaan jäsenvaltiot varaavat mahdollisuuden vahvistaa kelpoisuuden vähimmäistason varmistaakseen alueellaan tarjottavien palvelujen laadun niissä ammateissa, joiden harjoittamisen edellytykseksi Euroopan unioni ei ole vahvistanut tällaista tasoa, eikä tutkintojen tunnustamista koskevalla yleisellä järjestelmällä ole tarkoitus muuttaa niitä ammattisääntöjä, ammattietiikkaan liittyvät säännöt mukaan lukien, joita sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion alueella ammattia harjoittavaan henkilöön.

5 Direktiiviä 89/48 sovelletaan sen 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa ”säänneltyä ammattia” toisessa jäsenvaltiossa.

6 Direktiivin 89/48 1 artiklan c alakohdan määritelmän mukaan ”säännellyllä ammatilla” tarkoitetaan säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa.

7 Direktiivin 1 artiklan d alakohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan

”säännellyllä ammattitoiminnalla ammattitoimintaa, johon ryhtymiseksi tai harjoittamiseksi tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinnon suorittamista. Säännellyn ammattitoiminnan harjoittamisen muotoja ovat erityisesti seuraavat:

– toiminnan harjoittaminen ammattinimikkeellä sikäli kuin tällaisen nimikkeen käyttö on sallittu vain niille, joilla on lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukainen tutkintotodistus,

– terveydenhuoltoon liittyvän ammattitoiminnan harjoittaminen, sikäli kuin palkan tai korvauksen saaminen tällaisesta toiminnasta kansallisten sosiaaliturvajärjestelyjen perusteella edellyttää tutkintotodistusta.

Jos ensimmäistä alakohtaa ei voida soveltaa, ammattitoimintaa pidetään säänneltynä ammattitoimintana, kun sitä harjoittavat sellaisen yhdistyksen tai järjestön jäsenet, jonka tarkoituksena on erityisesti edistää ja ylläpitää korkeaa tasoa kyseisellä ammattialalla ja jonka jäsenvaltio on tätä tarkoitusta varten erityisesti tunnustanut ja joka

– myöntää tutkintotodistuksen jäsenilleen,

– huolehtii, että yhdistyksen tai järjestön jäsenet kunnioittavat sen määräämiä ammattisääntöjä, ja

– myöntää heille oikeuden käyttää tätä tutkintotodistusta vastaavaa nimikettä, lyhennettä tai asemaa.

Liitteenä on luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä yhdistyksistä ja järjestöistä, jotka silloin kun tämä direktiivi on annettu, täyttävät toisessa alakohdassa säädetyt edellytykset. Myöntäessään toisessa alakohdassa tarkoitetun tunnustuksen yhdistykselle tai järjestölle jäsenvaltion on ilmoitettava siitä komissiolle, joka julkaisee sen yleisölle tiedoksi Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä".

8 Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitetussa luettelossa mainitaan muun muassa "Engineering Council".

9 Ammattikokemuksen käsite on määritelty direktiivin 1 artiklan e alakohdassa niin, että sillä tarkoitetaan asianomaisen ”ammatin tosiasiallista ja luvallista harjoittamista jäsenvaltiossa”.

10 Direktiivin 89/48 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin:

a) jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa, tai

b) jos hakija on viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana harjoittanut kyseistä ammattia päätoimisesti kaksi vuotta toisessa jäsenvaltiossa, joka ei sääntele tätä ammattia 1 artiklan c alakohdassa ja 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla, ja hänellä on yksi tai useampi muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja:

– jonka jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti asetettu toimivaltainen viranomainen on antanut,

– joka osoittaa, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen jäsenvaltion yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa saman tasoisessa oppilaitoksessa, ja tarvittaessa suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun, ja

– joka antaa sen haltijalle valmiuden ammattinsa harjoittamiseen.

Ensimmäisessä [kohdassa] tarkoitettua kahden vuoden kokemusta ammatin harjoittamisesta ei kuitenkaan voida vaatia, jos tässä b alakohdassa tarkoitettu hakijan muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja tai asiakirjat on annettu suoritetusta säännellystä koulutuksesta.

Ensimmäisessä [kohdassa] tarkoitettuun muodollista kelpoisuutta osoittavaan asiakirjaan rinnastetaan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus muodollisesta kelpoisuudesta tai tällaisten todistusten yhdistelmä, jos se on annettu yhteisössä suoritetusta koulutuksesta ja tuo jäsenvaltio tunnustaa sen vastaavan tasoiseksi edellyttäen, että tunnustaminen on annettu tiedoksi muille jäsenvaltioille ja komissiolle."

11 Sen estämättä, mitä direktiivin 89/48 3 artiklassa säädetään, sen 4 artiklan mukaan vastaanottava jäsenvaltio voi määrätyissä tässä artiklassa määritellyissä tapauksissa edellyttää, että hakija todistaa, että hänellä on ammattikokemusta tietyltä ajalta, että hän suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai että hän suorittaa kelpoisuuskokeen.

Kansallinen lainsäädäntö

12 Presidentin asetuksen 165/2000, joka on annettu 23.6.2000 (FEK A' 149/28.6.2000), sellaisena kuin se on muutettuna 22.10.2001 annetulla presidentin asetuksella 373/2001 (FEK A' 251) ja 23.12.2002 annetulla presidentin asetuksella 385/2002 (FEK A' 334; jäljempänä asetus 165/2000), säännösten tarkoituksena on saattaa direktiivi 89/48 osaksi Kreikan oikeusjärjestystä.

13 Asetuksen 165/2000 2 §:n 3 ja 4 momentissa määritellään säännelty ammatti, säännelty ammattitoiminta ja sellainen ammattitoiminta, joka rinnastetaan säänneltyyn ammattitoimintaan sanamuodoltaan samalla tavalla kuin direktiivissä 89/48. Direktiivin 89/48 3 artiklassa säädetystä tutkintojen tunnustamismekanismista asetuksen 4 §:n 1 momentin b kohdassa säädetään kuitenkin, että "jos säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymisen tai sen harjoittamisen edellytyksenä Kreikassa on 2 §:ssä tarkoitettu tutkintotodistus, tämän asetuksen 10 §:ssä tarkoitettu lautakunta ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan Kreikan kansalaisiin, – – jos hakija on viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana harjoittanut kyseistä ammattia päätoimisesti kaksi vuotta toisessa jäsenvaltiossa, joka ei sääntele tätä ammattia 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetulla tavalla – – ".

14 Tämän vuoksi niiden tapausten varalta, joissa direktiivin 89/48 mukaisen tunnustamismekanismin soveltaminen ei ole mahdollista, tässä kansallisessa säännöksessä viitataan direktiivin 1 artiklan c alakohdassa olevan vastaavan säännöksen lisäksi sen 1 artiklan d alakohdan säännöksiin kokonaisuutena. Tällainen muotoilu johtaa siihen, ettei tunnustamismekanismin soveltaminen ole mahdollista silloin, kun asianomainen henkilö tulee jäsenvaltiosta, jossa kyseessä olevan ammatin harjoittamisen sääntelystä vastaavat tämän jäsenvaltion tunnustamat yksityiset järjestöt direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan säännösten mukaisesti.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Toki on Kreikan kansalainen, ja hänellä on Bachelor of Engineering -tutkinto, jonka hän on suorittanut ympäristötekniikassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuonna 1997 Sheffieldin Hallam-yliopistossa, ja Master of Science -tutkinto, jonka hän on suorittanut vuonna 1998 Portsmouthin yliopistossa Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Portsmouthin yliopisto otti 1.9.1999 Tokin palvelukseensa tutkijaksi, ja hän työskenteli yliopiston rakennustekniikan (Civil Engineering) laitoksella 31.8.2002 saakka. Tokin tehtäviin kuului yleisen tutkimustyön ohella perus- ja jatkotutkinto-opiskelijoiden työnohjaus ja jätteiden käsittelyyn sovellettavan innovatiivisen menetelmän tehokkuuden arviointi yhdessä alan teknologiaan erikoistuneen yksityisen yrityksen kanssa.

16 Insinöörin ammattiin kuuluvaa toimintaa sääntelee Yhdistyneessä kuningaskunnassa Engineering Council, joka mainitaan nimenomaisesti direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitetussa luettelossa. Mainitun järjestön jäsenyyttä ei edellytetä insinöörin ammatin harjoittamiselta, mutta suuri osa alan ammattihenkilöistä on sen jäseniä ja noudattaa vapaaehtoisesti järjestön laatimia sääntöjä. Toki kirjoittautui Engineering Councilin rekisteriin harjoittelijana tulematta kuitenkaan myöhemmin järjestön täysimääräiseksi jäseneksi (Chartered Engineer). Hän rekisteröityi myös Chartered Institution of Water and Environmental Managementin jäseneksi tutkinnon suorittaneena (graduate).

17 Koska ympäristöinsinöörin ammatti on Kreikassa säännelty ammatti, Toki teki hakemuksen saadakseen oikeuden harjoittaa tätä ammattia ja vetosi tässä yhteydessä Yhdistyneessä kuningaskunnassa hankittuihin pätevyyteen ja ammattikokemukseen. Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis hylkäsi hakemuksen 12.4.2005 tekemällään päätöksellä, koska se katsoi, ettei Toki ollut suorittanut Yhdistyneessä kuningaskunnassa insinöörin tutkintoa, koska hän ei ollut Engineering Councilin täysimääräinen jäsen eikä hänellä ollut Chartered Engineer

-ammattinimikettä, minkä vuoksi häneen ei voitu soveltaa direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettua tunnustamismekanismia.

18 Toki riitautti kyseisen hylkäävän päätöksen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vetoamalla siihen, että hänen hakemuksensa oli hylätty lainvastaisesti niiden asetuksen 165/2000 säännösten perusteella, joilla direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohta oli saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, vaikka hakemus olisi pitänyt käsitellä tämän asetuksen niiden säännösten perusteella, joilla direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta on pantu täytäntöön, eli asetuksen 165/2000 4 §:n 1 momentin b kohdan perusteella, koska yhtäältä ympäristöinsinöörin ammatti ei ole Yhdistyneessä kuningaskunnassa säännelty ammatti ja koska toisaalta Tokilla oli vaaditut muodollista pätevyyttä osoittavat asiakirjat ja tässä jäsenvaltiossa viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana hankittu kolmen vuoden ammattikokemus.

19 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan päätös, jolla Tokin hakemus oli hylätty, on asetuksen 165/2000 säännöksillä vahvistettujen sääntöjen mukainen, ja näiden sääntöjen mukaan – kuten edellä 13 ja 14 kohdassa on todettu – direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitetun tunnustamismekanismin soveltaminen ei ole mahdollista silloin, kun kyseessä oleva ammatti on henkilön lähtöjäsenvaltiossa direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu säännelty tai säänneltyyn ammattiin rinnastettu ammatti.

20 Symvoulio tis Epikrateias päätti direktiivin 89/48 tulkintaan liittyvien vaikeuksien vuoksi lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 89/48] 3 artiklan [ensimmäisen kohdan] b alakohtaa tulkittava siten, että tunnustamismekanismia, josta tässä säännöksessä säädetään,

sovelletaan tapauksissa, joissa lähtöjäsenvaltiossa asianomainen ammatti on säännelty siinä merkityksessä, mikä tälle ilmaisulle annetaan kyseisen direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa, mutta asianomainen henkilö ei ole täysimääräinen jäsen yhdistyksessä tai järjestössä, joka täyttää kyseisessä alakohdassa asetetut edellytykset?

2) Onko [direktiivin 89/48] 3 artiklan [ensimmäisen kohdan] b alakohtaa tulkittava siten, että ammatin päätoimisella harjoittamisella lähtöjäsenvaltiossa tarkoitetaan sen saman ammatin, jonka harjoittamisluvan myöntämisestä vastaanottavalle jäsenvaltiolle tehdään [direktiiviin 89/48] vedoten hakemus, harjoittamista itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkattuna työntekijänä, vai voidaanko sillä tarkoittaa myös tutkimustyön tekemistä kyseiseen ammattiin liittyvällä tieteellisellä alalla laitoksessa, joka ei lähtökohtaisesti tavoittele voittoa?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen kysymys

21 Unionin tuomioistuin on jo todennut direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a ja b alakohdassa säädettyjen kahden tunnustamismekanismin soveltamisaloista, että 3 artiklan rakenteesta käy ilmi, että tiettyyn tosiseikastoon voidaan lähtökohtaisesti soveltaa ainoastaan toista näistä kahdesta mekanismista (asia C-149/05, Price, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7691, 36 kohta).

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua erityistä tilannetta, joka on etenkin Irlannissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa laajalle levinnyt ja jossa kyseessä oleva ammatti ei ole säännelty lähtöjäsenvaltiossa tämän säännöksen ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla, mutta jota käytännössä kuitenkin usein harjoittavat sellaisen yhdistyksen tai yksityisen järjestön jäsenet, jonka asianomainen jäsenvaltio on erityisesti tunnustanut ja joka velvoittaa jäsenensä noudattamaan tiettyjä sääntöjä.

23 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a ja b alakohdasta käy ilmi, että vain ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettua mekanismia voidaan soveltaa sen 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuihin ammatteihin. Yhtäältä on kiistatonta, ettei direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun yhdistyksen tai järjestön jäsenillä ole tutkintotodistusta, jota sen 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan mukaan ”vaaditaan toisessa jäsenvaltiossa” ammatin harjoittamisen aloittamiselta. Toisaalta 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa suljetaan nimenomaisesti säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa mainitut ammatit rajaamatta kuitenkaan sen ulkopuolelle kyseisen säännöksen toisessa alakohdassa mainittuja ammatteja, joihin sitä on siis sovellettava täysimääräisesti.

24 Vaikka direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa säädetäänkin, että siinä tarkoitetut ammatit rinnastetaan säänneltyihin ammatteihin silloin, kun niitä harjoittaa tällaisen järjestön tai yhdistyksen jäsen, rinnastus ei kuitenkaan ole – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 57 kohdassa – täydellinen eikä näitä ammatteja voida pitää direktiivin 1 artiklan c alakohdassa tarkoitettuina säänneltyinä ammatteina. Tämän vuoksi direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettuun tunnustamismekanismiin eivät voi vedota tällaiseen ammattikuntaan kuuluvat hakijat, toisin kuin edellä mainitussa asiassa Price annetun tuomion 45 ja 47 kohdassa on todettu. Lisäksi todettakoon, että toisin kuin edellä mainitussa asiassa Price annetun tuomion 36, 45, 46 ja 48 kohdasta näyttäisi olevan

johdettavissa, direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun ammattiin sovelletaan nimenomaan sen 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettua tunnustamismekanismia.

25 Siitä riippumatta, onko Toki Engineering Councilin täysimääräinen jäsen vai ei, hänen tilanteessaan on sovellettava ainoastaan direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettua tunnustamismekanismia, koska tilanne ei kuulu direktiivin 1 artiklan c alakohdan ja d alakohdan ensimmäisen alakohdan soveltamisalaan.

26 Siksi ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä tunnustamismekanismia voidaan soveltaa silloin, kun kyseessä oleva ammatti kuuluu lähtöjäsenvaltiossa direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuihin ammatteihin siitä riippumatta, onko asianomainen henkilö tällaisen yhdistyksen tai järjestön täysimääräinen jäsen vai ei.

Toinen kysymys

27 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toinen kysymys koskee asiallisesti sitä, mitä arviointiperusteita on sovellettava määritettäessä sitä, onko henkilön, joka on hakenut lupaa harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia, ammattikokemus otettava huomioon direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla.

28 Direktiivin 89/48 1 artiklan e alakohdassa määritellään ammattikokemus siten, että sillä tarkoitetaan kyseisen ”ammatin tosiasiallista ja luvallista harjoittamista jäsenvaltiossa”.

29 Toiseen kysymykseen vastaamiseksi on ensin täsmennettävä ammatin tosiasiallisen harjoittamisen käsitteen sisältö direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädettyyn tunnustamismekanismiin nähden, minkä jälkeen on tarkasteltava sitä, missä olosuhteissa ammattia, jonka harjoittamisesta tämä kokemus lähtöjäsenvaltiossa on saatu, voidaan pitää samana kuin se, jonka harjoittamista varten lupaa on haettu vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

30 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädetyn edellytyksen, jonka mukaan sellaisesta jäsenvaltiosta tulevalla hakijalla, joka ei sääntele ammattia, jota hakija haluaa harjoittaa toisessa jäsenvaltiossa, eikä siihen liittyvää koulutusta, on oltava vähintään kahden vuoden mittainen ammattikokemus, tarkoituksena on se, että vastaanottava jäsenvaltio saa samankaltaiset takeet kuin ne, jotka se saa silloin, kun kyseessä oleva ammatti ja siihen valmistava koulutus ovat säänneltyjä lähtöjäsenvaltiossa ja kun sovelletaan joko direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaa tai 3 artiklan toista kohtaa.

31 Silloin, kun valtio ei ole säännellyt ammattia, takeet palvelujen laadun tietystä tasosta asianomaisella ammattialalla turvataan useimmiten markkinoiden toimintaa ohjaavilla laeilla siten, että ainoastaan sellaiset kyseisen ammatin harjoittajat, joilla on työnantajien tai asiakkaiden näkemyksen mukaan riittävä pätevyys, kykenevät harjoittamaan tätä ammattia säädetyn kahden vuoden ajan päätoimisesti joko palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina. Vaatimuksella tämän pituiseen ammattikokemukseen viitataan siis siihen, että hakijan mahdollisuus harjoittaa kyseistä ammattia lähtöjäsenvaltiossa on todellinen.

32 Tätä vaatimusta ei voida sitä vastoin ymmärtää niin, että se kohdistuisi hakijan ammatillisen pätevyyden erityiseen sisältöön tai että se voisi tulla edellä 11 kohdassa lueteltujen korvaavien toimenpiteiden sijaan, joista säädetään direktiivin 89/48 4 artiklassa ja joita voidaan joka tapauksessa soveltaa hakijaan silloin, kun koulutus, jonka hän on suorittanut lähtöjäsenvaltiossa, ja koulutus, jota tavallisesti edellytetään vastaanottavassa jäsenvaltiossa, eroavat toisistaan olennaisesti.

33 Todettakoon siihen, millaisessa yhteydessä ammattia on pitänyt harjoittaa lähtöjäsenvaltiossa, että direktiivissä 89/48 säädetyn tunnustamismekanismin kannalta merkitystä ei ole sillä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 70 kohdassa, missä organisaatioon tai asemaan liittyvässä asiayhteydessä hakija on harjoittanut ammattiaan lähtöjäsenvaltiossa, ja ettei se, että hänen työnantajanaan on tässä jäsenvaltiossa ollut voittoa tavoittelematon elin, voi vaikuttaa direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan soveltamiseen. Vastaavasti direktiivin 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan jokaiseen jonkin jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa ”itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä”, eikä missään direktiivin säännöksessä säädetä, että ammattia, jota harjoitetaan useimmiten itsenäisenä ammatinharjoittajana, on pitänyt harjoittaa lähtöjäsenvaltiossa pikemminkin itsenäisenä ammatinharjoittajana kuin palkattuna työntekijänä, jotta tällä tavoin hankittu ammattikokemus voitaisiin ottaa huomioon.

34 Lisäksi todettakoon, että vaikka direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa edellytetään, että ammattia on harjoitettu päätoimisesti, ja vaikka direktiivin 1 artiklan c alakohdassa säännelty ammatti määritellään ”säännellyksi ammattitoiminnaksi tai niiden toiminnan lajien yhdistelmäksi”, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa, ei kuitenkaan voida vaatia, että hakija on omistautunut täysin ja yksinomaan tähän ammattiin kuuluvien toiminnan lajien harjoittamiseen, jotta hänen ammattikokemuksensa voitaisiin ottaa huomioon, koska näin saatettaisiin rajoittaa kohtuuttomasti 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädetyn tunnustamismekanismin soveltamisalaa.

35 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan soveltamisen kannalta riittävänä on näin ollen pidettävä sitä, että ammattikokemus, johon on vedottu, sisältää kyseessä olevalle ammatille ominaisten toiminnan lajien harjoittamista päätoimisen työn yhteydessä vakituisesti ja säännönmukaisesti, ilman että tällä kokemuksella pitäisi kattaa kaikki tällaiset toiminnan lajit.

36 Kysymys siitä, mitkä ovat määrättyyn ammattiin kuuluvia toiminnan lajeja, on lähtökohtaisesti sellainen tosiseikkoja koskeva kysymys, jonka ratkaiseminen kuuluu vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille kansallisten tuomioistuinten valvonnassa ja turvautumalla tarvittaessa lähtöjäsenvaltion viranomaisten apuun. Jos lähtöjäsenvaltiossa harjoitettu ammatti ei ole, kuten pääasiassa, tässä jäsenvaltiossa direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu säännelty ammatti, on sitä tarkasteltava suhteessa niihin toiminnan lajeihin, joita tämän ammatin harjoittajat tavanomaisesti harjoittavat tässä jäsenvaltiossa.

37 Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on selvitettävä tällaisen arvioinnin yhteydessä se, muodostuuko direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettu ammattikokemus pääsääntöisesti käytännön kokemuksesta kyseessä olevan ammatin työmarkkinoilla.

38 Tokin harjoittamia toiminnan lajeja, kuten yleinen tutkimustyö ja perus- ja jatkotutkinto-opiskelijoiden työnohjaus, joita on kuvattu edellä 15 kohdassa, ei voida pitää sellaisenaan ympäristöinsinöörin ammatin tosiasiallisena harjoittamisena, eli

ammattikokemuksena, joka on otettava huomioon direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa sovellettaessa.

39 Tällaiseksi ammatin harjoittamiseksi voidaan sitä vastoin katsoa edellä 15 kohdassa kuvatun kaltainen yhteistyö jätteidenkäsittelyalan teknologiaan erikoistuneen yksityisen yrityksen kanssa, edellyttäen, että tätä toimintaa on harjoitettu vakituisesti ja säännönmukaisesti ainakin kahden vuoden ajan päätoimisen työn yhteydessä, mikä kansallisten viranomaisten on tarvittaessa selvitettävä.

40 Jos osoittautuu, että Toki on harjoittanut tosiasiallisesti ympäristöinsinöörin ammattia Yhdistyneessä kuningaskunnassa, on ratkaistava se, onko tätä ammattia pidettävä samana ammattina kuin se, jonka harjoittamista varten pääasian kantaja on hakenut lupaa Kreikassa. Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädettyä tunnustamismekanismia sovellettaessa vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on selvitettävä, onko tilanne tämä.

41 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu tästä, että direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa olevan ilmaisun ”kyseinen [sama] ammatti” on ymmärrettävä tarkoittavan ammatteja, jotka ovat lähtöjäsenvaltiossa ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa joko samoja tai vastaavia taikka tietyissä tapauksissa ainoastaan samankaltaisia niihin kuuluvien toiminnan lajien osalta (asia C-330/03, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, tuomio 19.1.2006, Kok., s. I-801, 20 kohta). Tämä tulkinta on pätevä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 75 kohdassa, myös silloin, kun kyse on direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdasta, eli säännöksestä, jossa mainitaan nimenomaisesti ”kyseisen ammatin” harjoittaminen.

42 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että jotta henkilön, joka on hakenut lupaa harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia, ammattikokemus voitaisiin ottaa huomioon direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan soveltamiseksi, sen on täytettävä seuraavat kolme edellytystä:

– kokemuksen, johon on vedottu, on muodostuttava päätoimisesta, ainakin kahden vuoden mittaisesta työskentelystä viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana

– työskentelyn on pitänyt muodostua kyseiselle ammatille ominaisten toiminnan lajien vakituisesta ja säännönmukaisesta harjoittamisesta lähtöjäsenvaltiossa ilman, että tällä työllä olisi pitänyt kattaa kaikki tällaiset toiminnan lajit

– ammatin, sellaisena kuin sitä tavanomaisesti harjoitetaan lähtöjäsenvaltiossa, on kattamiensa toiminnan lajien osalta oltava samankaltainen kuin se, jonka harjoittamista varten lupaa on haettu vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/19/EY, 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä tunnustamismekanismia voidaan soveltaa silloin, kun kyseessä oleva ammatti kuuluu lähtöjäsenvaltiossa direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuihin ammatteihin siitä riippumatta, onko asianomainen henkilö tällaisen yhdistyksen tai järjestön täysimääräinen jäsen vai ei.

2) Jotta henkilön, joka on hakenut lupaa harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia, ammattikokemus voitaisiin ottaa huomioon direktiivin 89/48, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2001/19, 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan soveltamiseksi, sen on täytettävä seuraavat kolme edellytystä:

– **kokemuksen, johon on vedottu, on muodostuttava päätoimisesta, ainakin kahden vuoden mittaisesta työskentelystä viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana**

– **työskentelyn on pitänyt muodostua kyseiselle ammatille ominaisten toiminnan lajien vakituisesta ja säännönmukaisesta harjoittamisesta lähtöjäsenvaltiossa ilman, että tällä työllä olisi pitänyt kattaa kaikki tällaiset toiminnan lajit**

– **ammatin, sellaisena kuin sitä tavanomaisesti harjoitetaan lähtöjäsenvaltiossa, on kattamiensa toiminnan lajien osalta oltava samankaltainen kuin se, jonka harjoittamista varten lupaa on haettu vastaanottavassa jäsenvaltiossa.**

Allekirjoitukset